

Poština plačana
v gotovini

Naročnina za
celo leto 12 Din.
Posamezna šte-
v. 1.50 Din, za ino-
zemstvo 2 Din.
Naroča se pri u-
pravi v Ljubljani,
poštni predal 290

ŽENSKI LIST

GLASILO ZVEZE DELAVSKIH ŽEN IN DEKLET
GLASILO STROKOVNE ORGANIZACIJE HIŠNIH POSLOV JUGOSLAVIJE

Izhaja začetkom
vsakega meseca

Štev. 5

V Ljubljani, 1. maja 1933

Leto X

VABILO

na

ŽENSKO ZBOROVANJE

ki ga priredi Zveza del. žen in deklet
z ostalimi ženskimi organizacijami v
Ljubljani v nedeljo, dne 7. maja 1933
ob 4. (16.) uri popoldne v veliki dvo-
rani Delavske zbornice.

Žene, matere in dekleta — ude-
ležite se zborovanja polnoštevilno —
gre za interese Vas in Vaših družin.
Odbor.

K letošnjemu prvemu maju!

Strokovna internacionala je izdala
z ozirom na praznovanje prvega maja
na organizirano delavstvo oklic, v ka-
terem pravi med drugim:

Letošnji prvi maj bo praznovalo
delavstvo v grenkem in resnem tež-
kem času. Sicer je bil ta praznik dela
vesel in navdušujoč ter opominjajoč k
mednarodni solidarnosti.

Z bridkostjo se spominjamo zijajo-
čih ran, ki jih je povzročil nebrzdani
nacionalizem tisočem delav-
cev in njih organizirani skupnosti.
Obžalujemo žrtve, ki so padle, ali se
nahajajo v koncentracijskih taboriš-
čih. Nepopisno trpljenje je zajelo or-
ganizirani proletarijat po nekaterih
deželah, velika nevarnost grozi de-
lavstvu zopet po drugih deželah.
Opravičena nejevolja se zbuja v vseh
onih, ki imajo še kaj čuta za človeč-
nost in pravičnost. Iz teh nastanejo
nove sile, ki bodo te strahove, kri in
sramoto pregnale.

Toda vse te žrtve ne smejo biti
zastonj. Te žrtve bodo proletarijat
zbudile k novemu boju; iz napak, ki
so povzročile ta poraz, se lahko mno-
go učimo. Prepri v delavskem razre-
du, ki so rušili njih sile, se morajo iz-
trebiti s korenino. Vse ovire, ki zadr-

žujejo dejansko združitev vseh onih
sil, ki streme po svobodi in organizi-
ranem gospodarstvu, se morajo od-
straniti. Noben izgovor ali zavijanje
ne more opravičiti krivde, da se je s
porušitvijo enotnosti delavskih orga-
nizacij, obenem vzelo jim moč.

Prav nič pa nismo malosrčni ali
omahljivi glede nadaljevanja boja. Že
med vojnimi leti smo morali z bojaz-
nijo slutiti, da bo pretirani nacionali-
zem škodoval misli mednarodne soli-
darnosti. Toda iznova in pogumneje
kakor kdaj prej je nastopala misel de-
lavske solidarnosti in mednarodne
vzajemnosti v zavesti človeka in nov
svet se je jel razvijati. V tem duhu
mora naše gibanje, ki je prestalo že
vse drugačne preizkušnje, gledati v
bodočnost.

Naj le širi reakcija svojo oblast,
naj rabi silo, naj se vda domašljiji,
da je napravila demokraciji in eman-
cipaciji delavskega razreda konec en-
krat za vselej. To je velika samopre-
vara! To je samo zadnji plamen, ki je
švignil kvišku, onih političnih in go-
spodarskih sil, ki čutijo, da se je jelo
majati njih stoletja trajajoče gospod-
stvo.

Nemoteno hočemo nadaljevati pot,
ki smo si jo začrtali sami. Letošnji
prvi maj naj velja kot mednarodna
manifestacija za skrajšanje delavnika,
ki je kot akcija za pobijanje gospo-
darske krize nujno potrebno. To ak-
cijo je treba vršiti s pospešenimi si-
lami dalje. Istotako je važna preskr-
ba dela po načrtu in ob primerni med-
narodni akciji. Slej ko prej je naš cilj,
da se izpremeni današnji družabni
red, ki je brez načrta in sloni samo
na profitu. V tej smeri, da se bo vršilo
gospodarsko življenje načrtooma. Mno-
go odločne sile in požrtvovanja bo
treba, da se zopet uglaadi pot k temu
cilju. Treba je zastaviti v to akcijo
vse sile, ker je od teh odvisna usoda
delovnega razreda.

Težki časi so pred nami in mračna
je sicer najbližja bodočnost. Toda
delavstvo, njega vodilne sile bodo že

v tradiciji gibanja, v svojem prepriča-
nju in svoji veri zajemali odločnost in
silo, ki sta potrebni za premaganje
težkoč in za zmago nad nasprotni-
kom. Kljub neugodni dobi in kljub
trenutnim porazom bo vodila naša
pot k cilju. Na tej poti ne sme biti
nikakršnega obupavanja in nikakr-
šnega utrujenja.

Za pravično ureditev porodov.

»Osvoboditev delavskega razreda
more biti samo delo njega samega.«
Tako je rekel Marx.

Jasno nam mora torej biti, da
osvoboditev delavske žene more biti
istotako samo uspeh njenega lastne-
ga dela, lastnega boja. Prepričana
sem, da ni med nami ženske, ki se ne
bi bila že vprašala od kod vse to
gorje nad nas?

Ako bi se bile že naše prednice
borile za to, da bi bile odvrnile od
sebe in svojih sotrpink pretežka bre-
mena, ki jim jih je nakladala njihova
tedanja družba, bi bilo tudi nam že
mного boljše.

Ker se pa naše prednice tega niso
zavedale, zato postaja breme, ki tla-
či nas proletarke, čez dalje težje. Naj-
večje težkoče in gorje nam povzroča
skrb za odgojo in vzgojo naših otrok.
To pa vsled tega, ker nam razvoj ka-
pitalističnega sistema vedno bolj
krati in zadržuje najnujnejše življenj-
ske možnosti.

Nekdanje sužnje in tlačanke, ka-
terih razredne naslednice smo da-
našnje proleterke, so se smele možiti,
torej roditi, le z privoljenjem njihovih
gospodarjev. Današnjim svobodnim
državlankam je pa dovoljena svo-
bodna možnost ter v zakonu zapo-
vedano rojenje. Nihče jih pa ne vpra-
ša, kje dobivajo sredstva za preživ-
ljanje njihovih otrok in ali so ta sred-
stva tudi zadostna. Težka je ta skrb
dokler mož vsaj nekaj zaslužiti; tudi v
takem času mora delavska žena po-

trojiti svoj trud, da za silo dopolni družinske dohodke.

A gospodarska anarhija, ki muči z lakoto in bedo delavstvo vsega sveta, opominja tudi delavske žene na odgovornost, katero dolgujejo svojim otrokom. Zato naj se vsaka žena zaveda dolžnosti in dobro premisli, predno rodi v bedi nov naraščaj.

Prvega, tudi še drugega otroka, se starši vesele, tretji že znatno poveča skrbi, kako bo vse tri odgojiti zdrave in povesti jih v boljše in lažje življenje, kakor ga životarijo sami. Četrta poveča te skrbi že v neznanost, tako nujno sledi, da začno žene razmišljati, kako preprečiti nadaljnje rojenje. V takih skrbeh in obupu se revna žena zateka k raznim sredstvom in k mazačem, s čemur se pa podaja v življenjsko nevarnost ali pa se oškoduje na zdravju. Zato se moramo medsebojno svariti pred takimi postopki. Ni pa s tem rečeno, da se moramo brezpogojno, leno in brez premisleka udati v svojo usodo na škodo in v nesrečo svojih že živečih otrok, kakor brezumno plemensko živinče.

Človeški razum je iznašel nešteto možnosti, ki usposobljajo človeka, da si podjarmlja naravo in odvrne od sebe škodo, ki mu jo morejo povzročiti njene sile. Tako je zaznal človek tudi to, kako preprečiti spočetje.

Imovite žene so si tudi to možnost že davno prisvojile. A tudi delavski ženi morajo postati ta sredstva dosegljiva.

Po vsem svetu se borijo žene in z njimi tudi razumni človekoljubni možje za to, da se zakonito prepreči brezsmiselno razmnoževanje ljudi. Tudi naša organizacija je započela tozadevno akcijo. O poteku te akcije bomo odbore naših podružnic pravočasno obveščale in tudi o vsem tem poročale v Ženskem listu.

Š. B.

Mala statistika naše velike bede.

Moto: O gorje, gorje nas tira glad in beda v smrt

Toller: Rušilci strojev.

V podkrepitev zahteve po pravični ureditvi porodov, je »Zveza delavskih žen in deklet za Slovenijo« priredila anketo o številčnosti in življenjski možnosti naših delavskih družin. Razposlale smo 100 vprašalnih pol in dobile izpolnjenih 59.

Po strokah se dele ti delavci takole: 24 rudarjev, 14 kovinarjev, 4 kemični delavci, 4 lesni delavci, po 2 živilska, tekstilna in kamnoseška delavca. Ostali pripadajo raznim strokam. Niso pa tu vsebovani prometni, oblačilni, papirni in razni drugi delavci. Tudi v srednjih slojih vlada beda, toda ta se še skrbneje prikriva.

Iz izpolnjenih vprašalnih pol smo izločile 3 o katerih poročamo spodaj posebej. Iz naslednjih posnemamo sledeče ugotovitve:

56 družin ima skupaj 327 otrok (živih), ako prištejemo k njim še starše 112 oseb, je skupaj 439 oseb.

Teh 439 oseb ima tedenskih dohodkov Din 10.850.— Din 10.850.— : na 439 oseb — Din 24.71.

Torej imajo te družine na osebo tedensko Din 24.71 ali dnevno Din 3.53.

Tedenski dohodki teh družin kolobajo med Din 114.— do Din 350.—

Statistični pregled družin.

Koliko družin	Koliko imajo otrok	Otroci v starosti do leta	Te družine imajo skupaj otrok
4	3, 3, 6, 5,	6	17
6	5, 6, 6, 6, 4, 4,	8	31
3	3, 6, 6,	9	15
3	9, 4, 4,	10	17
6	5, 4, 6, 6, 6, 5,	11	32
8	9, 7, 7, 4, 6, 8, 5, 7,	12	53
5	6, 6, 5, 5, 5,	13	27
3	9, 5, 3,	14	17
3	5, 5, 5,	15	15
3	6, 6, 6,	16	18
1	6,	17	6
3	9, 4, 9,	18	22
3	6, 5, 4,	19	15
1	10,	21	10
2	9, 8,	22	17
2	8, 7,	24	15
56			327

Iz te tabele vidimo, da je od teh 327 otrok 47 takih, ki so v razvojni dobi in potrebujejo dvojno kvoto življenjskih možnosti za svojo rast, duševni in telesni razvoj.

Starost vseh prijavljenih otrok se giblje pri posameznih družinah med 1 mesecem in 24 leti. Od gori navedenih 327 otrok je 10 takih, ki so stari nad 18 let, torej takih, ki so prekorčili mladoletnost.

Ako se smatra, da morda kateri izmed otrok z nad 14 leti kako malenkost zasluži, se mora ob današnjih razmerah tudi upoštevati, da žive mnogi iznad 18 let starosti na skupen račun družine. Poleg tega pa posamezne družine iz gori navedenih dohodkov vzdržujejo še staro mater ali starega očeta, ena teh družin tudi 60 letno možovo sestro. Tako poroča en prijavljenec, da živi od Din 400.— mesečno poleg staršev in 9 otrok tudi še

83 letno staro mater. Mnogi plačujejo iz svojih malih prejemkov tudi stare dolgove za kar jim celo pri izplačilu mezde odtegujejo, istofako niso od zgoraj navedenih prejemkov odšteti prispevki za socialno zavarovanje.

Tako, da je gori omenjena dnevna vsota Din 3.53 na osebo tudi še okrnjena. Nekateri še pripominjajo: To je še premalo za prehrano, za perilo, obleko, obuvalo, posodo i. t. d. pa sploh nič ne ostane. (Tako propada tudi naša civilizacija).

Stanovanjske razmere teh družin so tudi čez vse obupne. Ako ima taka družina 2 stanovanjska prostora, so vendar ta stanovanja večinoma vlažna in senčna. Devet izmed gori navedenih družin pa stanuje v samo po eni sobi, ki je obenem tudi kuhinja. Te družine sestojijo iz 5—9 oseb. Ena teh družin ima v svojem stanovanjskem prostoru krušno peč, katere se poslužujejo še 4 druge stranke. Ta družina ima pri sebi tudi očeta od žene.

V enem takem prostoru, ki služi 8-članski družini kot kuhinja in spalnica, poroča najemnik, da plačuje zanj Din 200.— mesečno. Ta družina ima Din 700.— mesečnih dohodkov. Žena je boleha. Pri neki drugi 6-članski družini, ki prebiva v enem samem prostoru, žena-mati boluje na pljučih. Tedenski dohodek te družine znaša Din 150.— Dve ženi od 56 družin pričakujeta porod in sicer 4. in 6. otroka.

Izločene 3 pole vsebujejo sledeče podatke:

1. Začasni upokojenec, bolehen, oče 8 otrok do 12 leta uživa delno občinsko podporo, otroci beračijo po hišah, mesto da bi hodili v šolo.

2. Oče-mož pogosto boleha, tedaj se preživlja družina z bolniškimi dnevnici. Preživljati je 6 oseb in sicer: 28-letni sin je pohabljen, grbast, za delo nesposoben, 27-letni sin tudi delno pohabljen, nesposoben za delo, 20-letna hčer rahitična, za vsako delo nesposobna, 7-letni deček za šolo nesposoben (pozneje gotovo tudi za delo nesposoben) 22 in 19-letna otroka tega delavca služita pri kmetih.

3. Nezakonska mati 4 otrok v starosti od 5, 7, 8 in 10 let, je slabega zdravja, ima zelo otekle noge in močne krčne žile, 3 otroke ima pri kmetih, enega pri sebi. Za enega prispeva nekoliko njegov oče.

To so podatki, ki osvetljujejo socialno bedo delavstva. Trpljenje teh žen-mater bi se pa samo še bolj

oskrunjalo, ako bi se o njem še posebej razpravljalo.

Iz revirja Bratovskih skladnic pa smo prejeli poleg pol sledeče pismo:

»Z ozirom na Vašo okrožnico z dne 13. t. m. št. 68 Vam v prilogi vračamo izpolnjene vprašalne pole, iz katerih razvidite, kako mizerno stanje je v tem pogledu in je Vaš korak v tem oziru za pozdraviti in odobravati. Iz teh pol se razvidi, da ima teh pet članov brat. sklad. 48 otrok. Pripominjamo še, da imamo 10 članov brat. sklad., ki imajo največ otrok in ti skupaj imajo 83 otrok. Prav zanimivo je tudi videti starost roditeljev iz teh pol in se pokaže, da so še razmeroma mladi kljub številu članstva. Pripominjamo še, da so ti podatki uradni in za njihovo resničnost popolnoma odgovarjamo.«

Iz teh podatkov je zadostno razvidno, kje se morajo nujno razvijati socijalne bolezni. Tudi ni čudno, ako iz teh tesnih bivališč izhaja prežgodaj spolno razdražena mladina in krene na kriva stranpota v novo gorje sebi in človeški družbi.

P. p. Ako bi kdo dvomil o resničnosti teh podatkov, so na ogled anketne pole pri naši tajnici v Strokovni komisiji v Ljubljani, Miklošičeva cesta 22.

Š. B.

Eno najsrამotnejših poglavij današnje kulture.

Da še dandanes more obstojati in uspevati trgovina z dekleti, je očividni pečat lažnjive kulture današnjega družabnega reda. Tu se najjasneje kaže, da je ideologija in smoter kapitalističnega družabnega reda samo zaslužek, a vse drugo, posebno pa človek, le blago, ki se ga mora znati dobro izkoristiti in dobičkanosno prodati.

Prodajati človeka-žensko kakor žival samo v to svrhu, da lahko trenutno uživa zver človek-moški, more le človek, družba, ki dobiva osnovo svoje eksistence iz ideologije in kulture, ki sloni na izkoriščanju svojega sočloveka.

Obstojajo sicer združenja za pobijanje te ogabne trgovine, vrše se kongresi, ki stanejo ogromne vsote denarja, a trgovci s človeškim blagom vrše svoje trgovske posle nemoteno dalje, ker je ta izkupiček tako izdaten in privlačen, da se rogajo vsem

nedolžnim konferencam in trgujejo naprej.

Žalibog pa tudi mi čitamo poročila teh kongresov in odborov z bridkim nasmeškom, ker vemo, da se spreminja vse dobro hotenje nekaterih idealistov v nič, ker kapitalistični družabni red potrebuje prostitucijo.

Ljudski izkoriščevalci jo potrebujejo, ker so preopojeni vseh življenjskih dobrin, da si z njeno pomočjo nudijo spremembo in dražljivost svojih, za vse resnično lepo in dobro otopelih čutov.

Vzdržujejo pa tudi zloglasne javne hiše v obmorskih lukah, vojaških garnizijah, prometnih križiščih in velikih mestih.

Vzdržujejo prostitucijo za to, da oberejo svoje izkoriščance moške čimpreje borega zaslužka oziroma pičlih prihrankov, da isti ob razbrzdanem življenju in omami pozabijo na svoj bedni položaj in udano tlačanijo naprej za najnujnejše življenjske potreščine.

Iz poročila, ki obsega 400 strani in ga je izdelal odbor, ki je bil od zveze narodov v to poverjen, priobčujemo izvleček iz poglavja, ki obravnava trgovino z dekleti v Mandžuriji: V Harbinu se vzdržuje več tolpa, ki kupujejo in prodajajo dekleta. Te družbe izdajajo celo lastne liste v katerih priobčujejo oglase, da imajo toliko in toliko takih in takih deklet za oddati. Ta nesrečna dekleta vodijo oboroženi čuvaji v gručah po mestu ter takoj streljajo za ubogim dekletom, ki bi hotelo zbežati in rešiti se.

Ta dekleta kupujejo privatni pohotneži za svoje hareme, največ jih pa prodajajo v javne hiše.

Te nesrečnice romajo postopoma iz imenitnejših takih beznic v vedno slabše, dokler ne zaključijo svoje bedno življenje popolnoma izčrpane v predmestjih kitajskih luk.

Poročilo pravi, da tudi mnogo ruskih deklet zanese nemila usoda v to gorje.

Zelo pa dvomimo, da bi bile to ruske proletarke, katerim je dana vsa možnost, da se doma svobodno in zaščiteno lahko s produktivnim delom preživljajo.

To so najbrže hčerke onih rodbin in slojev, ki se ne morejo sprijazniti s tem, da smo vsi ljudje dolžni delati in vsi upravičeni človeku dostojno živeti. Zato iščejo udobja izven svoje domovine, najdejo pa najkrutejša razočaranja. Tako rusko izseljenko prodajajo v kitajske beznice že za 50 srebrnih kitajskih dolarjev.

Prav nazorno sliko nam kaže slučaj, ko so Francozi zasedli ladjo, ki se jim je zdela sumljiva in na njej našli 700 belih in rumenih deklet zastražene od trgovcev. Bil je to eden tedenskih takih prevozov. V Harbinu imajo ti trgovci celo lastno banko.

Odbor, ki je to proučil, je Zvezi narodov stavil praktične predloge za pobijanje te trgovine na Daljnem vzhodu in Amerika je dala v to svrhu že 200.000 dolarjev. To je poročilo, kako je s to trgovino na Daljnem vzhodu. Mi pa vemo, da na bližnjem in daljnem zapadu, jugu in severu ni mnogo boljše, istotako tudi v naši bližnji in najbližnji okolici ne.

Pa zakaj to?

Zaradi sedanjega družabnega reda, ki vlada vsemu svetu.

Njemu človek ni svet, ni bitje po božji podobi, kakor to uče vse od tega družabnega reda priznane in nepriznane vere. Temu družabnemu redu, ki ga ščitijo vsi posvetni mogotci in zastopniki vseh priznanih in nepriznanih ver, z prav majhnimi izjemami, ki pa ne pridejo do veljave, je človek samo trgovsko blago s katerim se vsakdo sme okoriščati po svoji mili volji.

Kaj nam je torej storiti, da to vendar preneha?

Treba je terjati in ustanavljati zakone, ki bodo zasigurali vsakemu človeku vse kar potrebuje za svoje življenje, ki pa mora biti človeka vredno. Vsak otrok bo moral biti od javnega skrbstva zaščiteno in oskrbovan do svoje popolne delazmožnosti. Istotako tudi vsak bolnik, invalid in star človek.

Urediti bo treba nesocijalne odnose v človeštvu tako, da ne bo mladim, zdravim in krepkim ženskam, ki nimajo možnosti, da bi se poročile, prepovedano to, kar je sedaj starim, bolnim ter duševno in telesno izmučenim ženam-materam zapovedano. Treba je pa sporedno s tem tudi temeljite reforme v tozadevni vzgoji in pravicah moškega. Njemu bo treba okrniti spolne privilegije, ki so njemu samemu samo v kvar in v degeneracijo vsega človeštva.

Treba je bolj povdarjeno širiti nauk o spolni zmernosti, namesto da se v napačnem čuvanju javne morale sistematično goji tozadevna razvada.

Človeško spolno razmerje, ki je padlo na stopnjo ostudnosti, katere ni zmožna nobena žival, je treba dvigniti in posvetiti v dejanje božjega vstvarjanja. K temu je pa treba višje kulture vsega človeštva, katere pa

kapitalistični sistem noče, ker potrebuje nekulturne ljudi, otopele za vse dobro, lepo in človeka vredno. Zato pa trpinči in mori one, ki se bore za pravo kulturo in socijalno pravičnost, medtem ko nima svet zakona, ki bi obsodil trgovca z dekleti, ta najogabnejši izvržek človeštva, na smrt ali dosmrtno ječo ter ga tako napravil neškodljivega.

Mi živimo sedaj v ogabni, gnusni mlakuži iz katere edino se poraja vse gorje človeka, zato ven iz nje.

Tudi nas skromnih delavskih žen naloga je, da se pridružimo onim bojevnikom, ki se bore za pravičnejši družabni red.

Dolžne smo to svojim sotrpinkam širom sveta in vsem svojim potomcem.

Š. B.

Gospodinjske pomočnice.

Naša organizacija je v nedeljo, dne 2. aprila t. l. priredila čajanko za posetnice nemškega pouka. Udeleženske so se ob tej priliki tudi slikale, kakor razvidite iz priobčene slike.

Na čajanki se je razvila prijetna intimna zabava ter tudi razgovor o nadaljnjih medsebojnih stikih.

Ker se v okrilju Zveze del. žen in deklet zbirajo tudi gospodinjske pomočnice, se je pokazala potreba po strokovni organizaciji, ki zamore uspešneje vsestransko zaščititi svoje članstvo, kakor bi to Z. d. ž. i. d. ne mogla, ker njena majhna članarina zadostuje komaj za kritje stroškov za

mesečnik »Ženski list« in za stike s svojimi podružnicami.

Za to so se gospodinjske pomočnice, včlanjene v naši organizaciji domenile, da ustanove podružnico strokovne organizacije hišnih poslov, ki obstoja v Beogradu že 5 let.

Pravila za to organizacijo so že vložena in upamo, da se bo ta organizacija razvila v močno oporo hišnih služabnic ter postala tudi močan člen v delavskih bojnih vrstah za pravičnejše življenjske pogoje. Razume se, da bomo k temu cilju z vso doslednostjo stremele.

Š. B.

Zakaj hočemo žensko zastopstvo v Del. zbornicah.

Nešteto člankov je bilo že objavljenih v našem listu, ki povdarjajo potrebo in pomen, da se v vseh panogah, kamor zasega javno življenje in je v njem zaposlena tudi žena, borimo specijelno za ženske zadeve in jih iznesemo na merodajnih mestih. Zakaj? Ali niso v težnjah, krivicah in izkoriščanju po kapitalu prizadeti vsi ena-

ko, moški in ženske? V principu da, vendar so ženske ravno vsled tega ker so ženske, izkoriščane še bolj. Da velja za ženo ta žalostni predpogoj, je kriv današnji družabni red, ki ženi v lepih besedah sicer priznava enakovrednost, tam pa koder se reže kruh in delajo zakoni, je izključena in nima pravice soodločanja. Danes

je sicer tudi možje nimajo, vendar je njih stopnja višja in bo dotlej, dokler bo veljal sedanji lastninski družabni red. Gospodarski razvoj je tiral ženo za zaslužkom. Kapitalist jo je zelo rad sprejel, ker mu je visoka tehnika dala stroje, katerim lahko streže tudi fizično slabše človek, to so ženske in otroci in je obenem znižal tudi mezde, ker žena baje za preživljanje ne rabi toliko, kakor moški, neglede na to, da so često tudi hraniteljice družin. Statistika, ki bi zbrala vse podatke mezd po tovarnah in vseh drugih obratih, bi bila žalostna slika sramotno nizko plačanih ženskih delovnih moči. Nizke mezde, veliko število zaposlenih delavk, daje gospodarjem večvrednost in na ta način z njimi pride do svojega profita in kopiči svoje bogastvo. Vsled nizkih mezd si dekleta često iščejo zaslužek tudi na drug način in se kapitalist na ta način na račun proletark dvojno okoristi. (Neki slovenski industrijalec se je ob priliki, ko so ogledovali njegov obrat izrazil, da so mu vse to napravile prostitutke, [samo da se je izrazil s popolnoma prostaškim izrazom]).

Iz zadnjih objavljenih statistik O. U. Z. D. je razvidno, da je število zavarovane mezde pri vsem zaposlenem delavstvu pri moških najvišji 12. razred, pri ženskah pa III., to se pravi, da je pri moških največ zavarovancev z Din 48.—dnevne plače, pri ženskah pa Din 9.60. Celokupna dnevna zavarovana mezda pri številu 67.303 moških delovnih moči znaša Din 1.988.032 in pri ženskah pri številu 31.115 le Din 613.698.50. Iz tega je razvidno, da je zaposlenih polovico manj žensk kot moških, da pa v plačilu ni isto razmerje polovice, ampak znaša komaj eno tretjino (seveda so v višjih plačah vštete tudi one, ki se ne imenujejo delavske, vendar je iz tega razvidno, da vsa višja mesta zavzemajo moški).

Če pogledamo v katerih panogah so zaposleni moški ali ženske vidimo, da žene niso zaposlene baš pri najlažjem delu in da so izpostavljene najrazličnejšim boleznim. Tako n. pr. je obolenje v kovinski industriji procentuelno pri ženskah večje kakor pri moških (bolezni porodnic so izvzete). Visok odstotek odpade tu na obolenja prebavil. Tudi pri osobju nameščeno pri hrani in pijači zaznamujejo pri ženskah več obolenja in zopet na boleznih prebavil. Najbolj žalostno dejstvo je, da v gospodinjstvu zaposlene ženske obolijo največ na prebavilih. Iz tega se spozna slabo ravnanje z gospodinjskimi pomočnicami, ki dobijo slabšo, največkrat postano hrano in nikoli ob pravem času.

Največje število zaposlenih žensk, kjer prekašajo moške, je v tekstilni in oblačilni industriji ter v gospodinjstvu. Če vemo, da je v vseh treh panogah največ obolenj na prebavilih in da so v vseh teh obratih nameščene ženske v starosti od 19—23 let, si lahko predstavljamo, da skoro vse zaposleno žensko v začetku svoje zaposlitve oboli na prebavilih in so s tem izpostavljene še nebroj drugim boleznim, ki se polagoma razvijajo.

Neprava, nezadostna hrana in prekratek odmor so krivi tem boleznim. Nezadostne mezde so vzrok temu. Kos kruha, steklenica kave ali kak drug skromen prigrizek tvori kosilo izkoriščanemu, delavnemu človeku iz dneva v dan in leto za letom, ker si ne more privoščiti kaj več. Nezadostne so mezde moških delavcev, še sramotnejše pa so one ženskih delavk in kakor se moramo za vsako stvar sami boriti, tako se moramo tudi žene za izboljšanje in izenačenje plač in ureditev službenega razmerja po tovarnah, obratih in v gospodinjstvu.

To je ena izmed nalog referentke pri Delavski zbornici.

Š. S.

Iz naših podružnic. Jesenice.

Pravilnik Podpornega sklada »Zveze del. žen in deklet«, Podružnica Jesenice.

1. a) Vsaka članica »Zveze delavskih žen in deklet«, podružnica Jesenice, postane lahko članica podpornega sklada in sicer: b) Ako plačuje redno članarino in poleg še v podporni sklad določeni znesek.

2. Vsaka članica, katera vrši redno svojo dolžnost napram organizaciji in podpornemu skladu, dobi (ima) naslednje pravice: a) Po enoletnem članstvu (doba 12 mesecev) in plačevanju podpornega sklada, do bolniške podpore. b) V slučaju smrti se izplača njenim svojcem pogrebna podpora. c) V slučaju smrti moža članice se izplača polovico pogrebne podpore, njej pripadajoče po njenih članskih letih. d) Članice vdove, katere v slučaju smrti nimajo svojcev in tudi niso članice kakšnega pogrebnega zavoda, kateri bi jim poskrbeli primeren pogreb, se mora Zveza oziroma podružnica potruditi, da vso stvar uredi in poskrbi za primeren pogreb. Ako po tem pravilniku pripadajoči znesek v to ne zadošča, naj se poskrbi na v to primernih mestih vso zadevo urediti čim boljše in kolikor mogoče ugodno.

3. Pogrebna podpora se izplača za vsako članico brez razlike, ne glede na njeno gnotno stanje, po njenih članskih letih v kolikor niso pod točko 2. d) navedene druge okolnosti.

4. Vsa bolniška in pogrebna podpora pa se ravna po naslednjem redu: a) Po enoletnem rednem članstvu in plačevanju podpornemu skladu prejme članica v slučaju težke bolezni, trajajoče nad 4 tedne (do štirih tednov bolezni se podpora ne izplačuje), enkratno podporo v znesku Din 100, za vsako nadaljnje leto članstva pa se podpora zviša za Din 50 do višine Din 300 in to za enkrat v dobi dvanajst mesecev. b) V slučaju težke bolezni moža članice, kjer je družina prav posebno prizadeta, se izplača bolniška podpora v polovici pripadajoče višine po članski upravičenosti. c) V izredno težkih slučajih se more v gotovih okolščinah nakazati izredna podpora, ako so na razpolago gnotna sredstva, vendar o tem sklepa izvrševalni odbor z članicami širšega odbora dotičnega odseka, pod katerega področje članica pripada.

5. a) Pogrebna znaša za enoletno dobo članstva Din 200, za vsako nadaljnje leto Din 50 več, do najvišje vsote Din 500. b) V slučaju smrti moža članice prejme ista polovico njej po članskih letih pripadajoče pogrebne podpore.

6. a) Določena vsota, oziroma mesečni prispevek je Din 0.50 (petdeset para). b) Sprejemajo se tudi prostovoljni prispevki in darila. c) Skuša se tudi s kakšnimi prireditvami ter morebitni dohodek ali vsaj del istega votirati v sklad.

7. Vsakoletni občni zbor Podružnice Z. D. Ž. D. pa lahko po potrebi in možnosti mesečne prispevke zviša ter bolniško in pogrebno podporo preuredi.

8. a) Za tekoče leto 1933 velja enoletno članstvo in od 1. jan. 1933 dalje redno plačani prispevek. b) Za nadalje, ko bode sklad že obstojal nad dobo enega leta, pa bo veljalo eno leto plačani podporni sklad (12 mesecev).

9. a) Vsaka članica, katera se izreče proti plačevanju podpornega sklada, ne dobi nikakih dajatev iz tega sklada. b) Članice, katera je v zaostanku več kot tri mesece, ugasnejo pridobljene pravice.

10. Pomožni sklad se mora voditi popolnoma samostojno ter se mora skrbeti za njega aktivnost.

Ta pravilnik je bil po predložitvi predsednice soglasno sprejet na občnem zboru dne 25. marca 1933, kateri se je vršil v Delavskem domu na Sa-

vi, Cankarjeva c. 3 ob 3. uri popoldne ter je za vse članice polnoveljavnen.

Dodatek: Članice v področju Koroška Bela — Javornik, katere tvorijo sekcijo podružnice Jesenice, upravljajo in vodijo pomožni sklad sekcije samostojno po določilih tega pravilnika.

Objavi se v »Ženskem listu«, tako, da ga dobi vsaka članica in naj si ga obdrži v evidenci, da se more ravnati po njem in tako varovati svoje koristi.

Jesenice-Fužine, 25. marca 1933.

Helena Zugwitz.

Zagorje.

Ženska organizacija v Zagorju se pridno giblje. Kljub obupnim razmeram, v katerih živi delavstvo tega revirja in katere najtežje občutijo žene kot matere, šteje podružnica vendar že 180 članic. To je veliko, če pomislimo, da se pri pičlih dohodkih danes težko pogreša vsak dinar. Še več pa je vredno zanimanje, s katerim spremljajo članice vse delo v domači podružnici in drugod. Predavanja, ki jih je podružnica pričela prirejati, so vedno dobro obiskana, čeprav se vrše ob delavskih popoldne, ko ima vsaka ženska doma dovolj dela.

Gotovo bi pa bilo število članic še večje, ko bi bil med ženskami čut solidarnosti in razredne zavesti bolj razvit. Tako se pa najdejo žene, ki ne samo, da same nimajo nobenega razumevanja za skupnost in za organizacijo, ter se odtegujejo skupnemu delu, ampak še druge plaše in odgovarjajo, češ: kaj pa imaš od tega, saj ne bo nič bolje, če si organizirana, samo plačevati moraš, itd. Res je, danes ali jutri še ne bo nič bolje, če se organizira skupina delavk — toda pomislite, kaj bi bilo, ko bi vsi tako govorili! Ko bi bilo delavstvo vsega sveta tako brezbržno, potem bi pač ne mogli govoriti o bodočnosti proletarijata, potem bi pač ne mogli upati na kakšno spremembo družabnega reda. Take brezbržne žene so nam najboljši dokaz za to, da je treba med ženami še mnogo vzgojnega dela, predno se bodo vse zavedale, da je moč delavstva samo v solidarnosti vseh, moških in žensk. Nihče ne sme stati ob strani, vsak posameznik — tudi ženska — se mora zavedati, da bo celota samo tedaj močna, če bo vsak posameznik doprinesel k skupnosti vse svoje najboljše sile. Samo v razredni zavesti je rešitev.

Ne vprašujte: kaj pa imam od tega? Tudi naši očetje in predniki so se borili, čeprav so vedeli, da se za

ČITAJTE „DELAVSKO POLITIKO“

NAROČA SE
MARIBOR
POSTITI PREDAL 22

to jutri njihov položaj ne bo izboljšal. Zanje je bil boj še mnogo težji, ker so bili številčno šibkejši, toda borili so se z vero in upanjem v srcu — za bodočnost svojega razreda. Ta vera je potrebna tudi ženam, ki se morajo zavedati, da je za zmago njihovega razreda prav tako potrebno njihovo sodelovanje, njihova solidarnost, kakor vsega ostalega delavstva.

Kam jadra naš čoln življenja?

Živimo v času, ko jadra svet brez krmila na razburkanem morju. Nihče ne ve, kam nas nese ta vihar življenja.

Tu in tam so ljudje, ki se trudijo dobiti zopet krmilo v roke ter prepegljati človeštvo v mirno pristanišče, pa vselej pridejo zlobneži, razbijejo krmilo ter z nasladi gledajo strah in trepet človeštva.

Le malo časa je poteklo od svetovne vojne, katera je zapustila cele gore mrtvecev in pohablencev. Milijoni ljudi so polna štiri leta podirali, kar so prej v potu svojega obraza zgradili. Države so morale izdajati milijarde, da se je to uničevanje in pustošenje moglo vršiti, danes pa navijajo davčni vijak. Človek si stavlja vprašanje, kako morejo po vseh teh grozotah še nadalje laziti po zemlji ljudje, kateri skušajo na vse načine zanetiti še hujši požar, kakršnega je moralo doživeti človeštvo v svetovni vojni. Dogodki poslednjih par mesecev nam predobro kažejo, kako se pripravljajo hijene, da bi pile zopet gorke človeško kri ter jo spreminjale v zlato, ki bi teklo v njih blagajne. Trudijo se na vse načine spraviti z raznovrstnimi zvijačami morilno orožje iz kraja v kraj, fistim pa, ki to obelodanijo in skušajo to preprečiti, si drznejše reči, da so izdajalci naroda.

Društvo narodov je razpravljalo in še razpravlja o razorožitvi sveta, na daljnem vzhodu pa grme topovi ter padajo nedolžne človeške žrtve. Japonska napada Kitajsko ter ji skuša oropati nekaj dobrih pokrajin, ker so bogate na surovinah. V Mandžuriji so

ZA CANKARJEVO DRUŽBO

prispevajte že sedaj tedensko po 50 para, ali mesečno po 2-50, da boste imeli do septembra ali oktobra članarino Din 20 — polno vplačano in s tem pravico do štirih lepih knjig. Ne odlašajmo, temveč delajmo in ustvarjajmo!

odkrili zlato. Društvo narodov se dolgo ni zmenilo. Sklicalo je sejo pet dni po vpadu Japonske in Kitajske. Končno je komisija društva narodov vendarle razsodila v korist Kitajske, vsaj načelno. Japonska je nato zapustila Društvo narodov. Japonska očita Kitajski, da ima med svojimi ljudmi roparje. Sama se pa prav nič ne sramuje gnati vse svoje državljane na rop.

V predzadnji številki našega lista ste čitale, koliko je stala svetovna vojna. Kaj vse bi lahko imelo človeštvo za ta denar, a mesto sreče, bodo še pozni rodovi čutili gorje te strašne človeške zablode. Vprašajmo se, je li svet na poti, ki bi mogel v bodoče preprečiti takšne katastrofe? Ali nima 90% človeštva toliko moči, ukrotiti 10 ali še manj procentov lopovov, kateri letajo z gorečimi bakljami po svetu ter bi ga radi zopet zanetili?

Na vsak način bodo morali tisti, ki jim prinese vojna samo smrt in trpljenje podvojiti in potrojiti svoje organizacije za preprečitev vojn. Najvažnejša naloga pa čaka žene-matere, katere imajo največjo moč v rokah, le da se je danes še ne zavedajo, ker so zato merodajni ljudje vedno skrbeli, da ostane žena kolikor mogoče nevedna. Ko so jim v svetovni vojni trgali sinove in može od srca, so prav dobro skrbeli, da ničesar ne zvedo o pravih vzrokih tega strašnega klanja. Vse, kar je bilo v njih glavah, je bila božja volja.

Naša dolžnost in pravica je, da svoj razum, ki ga imamo, ne pustimo drugim, da bi delali z njim, kar bi se jim zljubilo. S svojim umom in očmi moramo gledati kaj dela svet, kdo dela za ljubezen med narodi in kdo za sovraštvo. Gotovo je ogromna večina ljudi na svetu, ki si želi miru in ljubezni. Ako se pa krvoločni manjšini, ki je presita vseh življenjskih dobrin, hoče boja, ga pa tudi sprejmemo. Odločno moramo povedati, da se bomo v tem boju bojevale pogumno tudi žene. Tudi ne bomo objokavale žrtve svojih otrok, saj vemo, da se bo v tem boju izvojevala lepša bodočnost novim potomcem.

M. R.

O vzgoji žene.

Slavni rev. Danton je ob priliki francoske revolucije (1789) rekel: »Ljudstvu je razen kruha vzgoja prva potreba.«

In to je res, kajti kolikor bolj je vzgojeno ljudstvo, toliko bolj je zavedno. Žalibog pa se v raznih programih domala vseih držav polaga premalo važnosti ženski vzgoji. Včasih mogoče namenoma, ker je v svojih političnih idejah odkritosrčnejša od moža in je zato ni dobro »preveč« vzgojiti.

Razumljivo pa je, da se ženske duše ne sme zamenjati. Vzgojati jo je tako, da ostanejo nedotaknjena njena nežna čustva ljubezni in udanosti. Da njene prevelike zaupljivosti ni smatrati slabim čednostim, sicer pa tudi vsa naša energična dela ne spadajo k čednostim, katerih ima po naravi žena več nego mož.

Ako je potreba, je njena volja, ki jo narekuje dobrosrčnost in udanost, odločnejša od moževe.

Ker ne goji polovičarskega upanja, je potrebno, da se jo vzgoji do konca, kajti mož pri graditvi novega družabnega reda ne bo imel boljše pomočnice kot je žena, ki zna s svojim dobrosrčnim nastopom omiliti dejanje moža, ki je v nekem pogledu trdosrčen napram bližnjemu.

In tako bo sčasoma ženska vzgoja, razširjajoča se po svetu, ustvarila oni bratski duh, iz katerega bo vzkliklo resnično bratstvo, ki bo pripomoglo proletarijatu do zmage.

Po »Lernanto« iz esperanščine prevel J. D.